

Hodnocení bakalářské práce

Posudek oponenta práce

Jméno autora: Tereza Chladová

Název práce: Mezigenerační vztahy v rodině v kontextu nemoci seniorů

Vedoucí práce: Mgr. Gabriela Slaninová, Ph.D.

Oponent práce: Mgr. Leona Stašová, Ph.D.

Téma práce:

Bakalářská práce se zabývá zkušenostmi současných dospělých s nemocí seniorů a jejich vlivem na vzájemné mezigenerační vztahy v rodině. Autorka se soustředí na to, jak se tyto vztahy vlivem nemoci postupně měnily. Autorka v úvodu formuluje osobní cíl, cíl celé práce uvádí až v samém závěru úvodu. Formuluje jej jako snahu „popsat a analyzovat rodinu, vztahy napříč generacemi v rodinách a ve výzkumném šetření zjistit zkušenosti současných dospělých s vlivem nemoci seniorů na vzájemné mezigenerační vztahy“. (str. 9)

Zaměření práce a její struktura:

Práce je zaměřena teoreticko-empiricky; text má celkem 38 stran textu, čtyři kapitoly v teoretické části, pátá kapitola je částí empirickou. Dvě třetiny textu tvoří část teoretická, empirická část je zastoupena třetinově. Struktura textu je logická, kapitoly, které ji tvoří, jsou důležitými stavebními kameny řešeného tématu.

Teoretická část:

Kapitola první uvádí stav poznání a teoretický background, avšak spíše než to, že by odkrývala dosavadní poznatky, uvádí témata, která autorka poté v textu analyzuje. V další kapitole se nejprve věnuje problematice charakteristik vybraných období vývoje člověka se zřetelem k věku dospělosti a stáří. V třetí kapitole věnuje pozornost rodině jako systému a místu setkávání generací. Specificky si všímá rolí dospělého a seniora v rodině, sendvičových generací a pečovatelských v rodině. Problematiku nemoci, kterou studuje, zasazuje do problematiky jako činitel ovlivňující mezigenerační vztahy v rodině.

U kapitoly 2.1.1 vzniká otázka, jak se vztahují údaje v tabulce na str. 15 k mladší dospělosti a zároveň, proč je zmiňována problematika sendvičových rodin (zvláště když je poté uváděno, že Thorová ji dává do souvislosti se starší dospělostí (str. 24). Téma péče o děti i seniory zároveň je totiž spíše tématem v období střední dospělosti. Stejně tak vzbuzuje otázku čtenáře zařazení rozfázování situací (dle Vágnerové), kdy si dospělé děti začínají uvědomovat, že jejich rodiče stárnou (str. 17 nahoře) právě do kapitoly o střední dospělosti. Citace uváděná na str. 18 se mi též nezdá zcela příhodná pro popisovanou oblast. Autorce nelze upřít snahu o uvedení důležitých témat, nicméně v některých kapitolách se zdá, že informace jsou uvedeny spíše bez vnitřní provázanosti a zřejmé logiky. Proč například začíná kapitola 3.2 konstatováním o rodičovské roli, ale poté se hovoří o vztahu mezi jedincem a jeho stárnoucím rodičem z pohledu (dospělého) dítěte?

Empirické šetření:

Cílem empirické části je zjistit zkušenosti současných dospělých s vlivem nemoci seniorů na vzájemné mezigenerační vztahy. Jak je možné chápat „konečný stav“, který je zde uváděn na str. 31? Jaké jsou jeho projevy? Čtenář při čtení úvodní části naráží také na otázku, jak je

možné mít dotazované ve druhé fázi, kdy se nemoc stále ještě proměňuje a přitom zacílit výzkum na všechny tři fáze (str. 31)? Čím se tedy výzkum měl zabývat? Fázemi mezigeneračních vztahů nebo zkušenostmi současných dospělých s vlivem nemoci seniorů na vzájemné mezigenerační vztahy v rodině (oboje na straně 31)?

Poté jsou dílčí otázky formulovány opět jako pátrání po vztazích před nemocí, během nemoci a v konečném ustálení nemoci. Sběr dat proběhl formou polostrukturovaného rozhovoru. Popis výběru vzorku autorka popisuje použitými kritérii. Proč byli respondenti zvoleni v místě, kde se nachází rehabilitační ústav, když to s vzorkem nijak nesouvisí? Šlo o takové jedince, kteří pečovali v době šetření o nemocného seniora (předpokládám v rodině), a nebo dříve pečovali a nyní již nepečují o seniory? Jde o poměrně podstatný rozdíl ve vztahu k dotazování. Respondentkami byly ženy, které zároveň také pečovaly o své děti.

Rozhovorům předcházelo setkání, na němž byly respondentkám představeny otázky. Autorka to zdůvodňuje tím, aby bylo možné zjistit, zda jsou tazatelské položky srozumitelné. V kvalitativním výzkumu je však vždy možné dotázat se na pochopení otázek respondenta při samotném rozhovoru, otázku formulovat jinak, atp.

K analýze dat autorka využila otevřeného kódování. Vytvořila 7 kategorií, které přehledně představuje v rámci odpovědí na dílčí výzkumné otázky. Zde jsou výsledky představeny takovým způsobem, že autorka tedy realizovala rozhovory tak, aby byly získány informace o třech etapách nemoci seniora.

Pro ujasnění výzkumného šetření by bylo potřebné jasně vymezit cíl, výběr respondentů a vhodně je také čtenáři představit (uvést kontext péče, věk respondenta, složení rodiny, věk dětí, délku péče o seniora, atp.) Přestože získané výsledky lze považovat za poctivé, výzkumné šetření působí vzhledem k výše uváděným nesrovnalostem poněkud rozpačitým dojmem.

Využitelnost pro praxi je v kontextu studovaného oboru inspirativní, téma lze dobře aplikovat v pedagogice.

Rozsah práce odpovídá požadavkům na bakalářskou práci.

Práce s odbornými zdroji:

Citované prameny jsou aktuální, většinou tuzemské.

Jazyková, formální a stylistická úroveň práce:

Práce je psána s některými drobnými chybami, překlepy či stylistickými neobratnostmi (např. velmi dlouhé a méně srozumitelné souvětí na str. 45 „Domácí péče.....“).

Celkové zhodnocení bakalářské práce:

Autorka prokázala schopnost pracovat s odbornými zdroji a zpracovat souvislý text k vybranému tématu, i když teoretická část působí poněkud roztříštěným dojmem. Autorka též realizovala kvalitativní šetření, které má svoje limity hlavně v oblasti představení cílů, metodologie a výběru respondentů. Znovu se to opakuje v samotném závěru, kdy si autorka zjevně protiřečí. Na jednu stranu uvádí, že bylo zásadní otázkou výzkumného šetření zjistit, jak se vztahy měnily během nemoci a že se výzkum zabýval třemi fázemi mezigeneračních vztahů, a to stavem před nemocí, během nemoci a konečným stavem. Hned v další větě však uvádí, že se dle jejího předpokladu všichni dotazovaní nacházejí ve druhé fázi, kdy se nemoc stále proměňuje...“ Jak tedy bylo možné odpovědět na DVO3 *Jak vztahy v rodině vypadají v konečném ustálení nemoci?* Zmiňovaný rozpor tedy není vyladěn ani v závěrečné části. Přes uvedené výhrady práci nicméně doporučuji k obhajobě. Vybrané téma je tématem zajímavým a zaslouží si pozornost i rozpracování v dalším výzkumu.

Otázky k obhajobě:

- Je možné získat novější údaj o stárnutí české populace než z roku 2016? (str. 10)
- Můžete představit cíle výzkumu a výběr respondentů?

Datum: 6. 5. 2019